Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТИ

Народній часопис для Ґенерального Ґубернаторства
Krakauer Nachrichten
Ukrainische Volkszeitung
für General-Gouvernement
ЧАСОПИС ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В ТИЖДЕНЬ, В СЕРЕДУ І СУБОТУ В ГОД. 6. ВЕЧЕРОМ.

Адреса Редакції і Адміністрації:
KRAKAUER NACHRICHTEN.
KRAKAU, Karmeliterstr. 34, II.
Телефони:
Дирекція Видавництва 137-42
Редакції і Адміністрації 230-39
Друкарня
ВІДДІЛИ:
Холм: Люблинська 26.
Ярослав: Головна 19.
Сянік.
ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно 2.50 зол., квартально 7.50 зол., піврічно 15.00 зол.
Ціна поодинокого числа 30 сот.

Ч. 27. Краків, 11. квітня 1940. Рік I.

Нарада чотирьох міністрів у Будапешті

= Будапешт. Німецький міністр хліборобства і провідник селянства Р. Вальтер Дарре приїхав 2. квітня до Будапешту. Міністра Дарре приняв на авдієнції реґент Мадярщини Горті. Опісля міністр Дарре зложив візиту мадярському міністрові хліборобства П. Телекієві. Крім цього мін. Дарре виголосив реферат про хліборобсько - політичні питання середущої Европи. Преса присвячує візиті мін. Дарре багато уваги — зокрема підкреслює ту обставину, що разом з мін. Дарре прибули до Будапешту також міністри хліборобства Італії й Юґославії, щоб звидіти хліборобську виставу в Будапешті та обговорити взаємно з мадярським міністром важні господарські і хліборобські питання.

Град бомб на 12 анґлійських кораблів

= БЕРЛІН. Начальна команда німецької армії повідомляє: На заході ніяких замітних подій. 3. квітня німецьке летунство заатакувало в північній частині Північного Моря й на східньому побережжі Анґлії анґлійські воєнні кораблі, конвої й озброєні торговельні кораблі. Не зважаючи на протиділання анґлійських мисливських літаків і сильний артилерійський вогонь з воєнних і торговельних кораблів, німецькі летуни осягнули великі успіхи. Німецькі бомби важко ушкодили один нищильник, одно стежне судно й два торговельні кораблі (загальної місточи 7.000 тон). Запальна бомба знищила 3 стежні судна й один торговельний корабель (загальної місточи 5.000 тон). Крім цього бомби ушкодили одно стежне судно й 3 торговельні кораблі (загальної місточи 7.000 тон). — Два німецькі літаки мусили осісти. Залога врятована. Один літак втрачено. Один анґлійський мисливський літак зістрілено в повітряному бою.

Нова атака німецьких літаків на Скапа Фляв

= Берлін. Начальна команда німецької армії повідомляє: На заході ніяких важніших подій. 1. квітня німецьке летунство продовжувало в зміцненій мірі розвідчі лети над Північним Морем і східньою Францією. Дійшло при тому до численних повітряних боїв. Мисливський літак типу »Деріє« зістрілив французького літака типу »Куртіс«, інший розвідчий літак зістрілив машину типу »Моран«. Анґлійський розвідчий літак, що намагався перелетіти над німецьким заливом зістрілила німецька протилетунська артилерія.

= Берлін. На західньому фронті в деяких місцях більше оживлена діяльність розвідчих відділів. 2. квітня німецьке летунство продовжувало розвідчі лети над Північним Морем, східнім побережжям Анґлії аж по Шотляндські острови і над східніми теренами Франції. В повітряній боротьбі з трьома анґлійськими мисливськими літаками один німецький розвідчий літак мусів осісти на море. Залогу того літака вирятував другий німецький розвідчий літак. У вечірніх годинах німецьке летунство виконало налет на Скапа Фляв, де німецькі літаки заатакували кораблі анґлійської воєнної фльоти. Німецькі літаки скинули багато бомб, що поважно ушкодили ряд анґлійських воєнних кораблів. На західньому фронті дійшло в кількох місцях до повітряних боїв, в яких зістрілено 3 ворожі літаки. Два німецькі літаки не вернулися до своїх баз.

Українці!

Перед нами найбільш радісний день — ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТА.

Ніхто — як ми не розуміє всієї глибини тієї події, ніхто — як ми — не відчуває всього чару цього приманливого слова В О С К Р Е С Е Н Н Я.

Тож і ніхто — як ми — так не п р а г н е й не чекає приходу цього В о с к р е с е н н я. Не стрічатимемо Воскресення Христа разом з Рідними, Коханими, Знайомими. Будьмо ж хоч ДУХОМ РАЗОМ І ВІДСВЯТКУЙМО ЦЕ В Е Л И К Е СВЯТО СИМВОЛІЧНО — СПІЛЬНО!

Хай знаємо — ми і вони, — що в цю хвилину ПАМЯТАЄМО П Р О С Е Б Е.

Привітаймо своїх Рідних, що далеко від нас, з оцим ВЕЛИКИМ ПРАЗНИКОМ на сторінках українського часопису! Хай це привітання, що може ДІЙДЕ І ДО НИХ, ВТІШИТЬ ЇХНІЙ СМУТОК, ЗЛАГІДНИТЬ БАНУВАННЯ, СТАНЕ МОЖЕ Й ПЕРШОЮ ВІСТКОЮ, ЩО МИ ЖИВІ, ВСПОКОЇТЬ І ВРАДУЄ.

Щоб дати змогу широкому загалові українського громадянства дати вістку про Себе й привітати Своїх, часопис »К Р А К І В С Ь К І В І С Т И« у свому Великодному числі міститиме на окремих сторінках — СВЯТОЧНІ ПОБАЖАННЯ.

Побажання міститимемо в редакційній частині святочного числа.

ЦІНА ДО 10 СЛІВ 3 ЗОЛ.
Кожне дальше слово 50 сот.

Належитість просимо посилати грошевими переказами, а текст побажання обовязково написати на відворотній сторінці переказу, що призначена на переписку. РЕЧИНЕЦЬ ДО 12. КВІТНЯ.

АДМІНІСТРАЦІЯ
»КРАКІВСЬКИХ ВІСТЕЙ«.

Перед новими подіями в Европі

Рим, квітень 1940.

Візита мін. Рібентропа в Римі, історична зустріч Гітлера і Мусолінія у Бренері з їх півтреття година розмова дуже заскочили всіх — і воюючих і невтральних. Найбільші пресові аґенції, найкраще поставлені у світі щоденники нічого про цю зустріч не знали. Рим теж нічого не знав. Населення Риму, як завсіди в таких випадках, з мовчаливим подивом для свого вожда, приняло цю несподівану зустріч. Уся преса столиці Італії багато про цю зустріч писала, але нічого не сказала. Проте в голосі її вичувалася певність дальших, для Італії і для Німеччини, ясних подій. »Пополо ді Рома« писав між іншим ось що: »Те, що було темою розмов між Мусолінієм і канц. Гітлером, безперечно не може бути матерією до легких коментарів«. Цей часопис сказав із усіх іще найясніше.

У столицях світу з приводу цієї історичної зустрічі запанувало велике оживлення і метушня, яку лише поглибили ревеляції »Білої книги« з польськими документами. — І франц. й англ. преса, заскочена цією зустріччю, писала, що це є маневр для »фальшивого миру«. Американська преса признає, що ця зустріч була дійсно історичною і що вона принесе: мир або війну! Це щось як наш селянин каже: »як не буде дощу, то буде погода«! Це найпевніша ворожба.

На тлі цієї зустрічі й на тлі голосів усіх важніших столиць світу хотіти передбачити: що буде завтра? Краще — таки не братись за пророцтво. Европа вже не раз переживала великі роки, що приносили їй нові устрої, нову культуру — але завжди европейську. І в таких роках — одні народи щезали, нові творились, повставали до нового життя. Звичайно, при життю втримуються тільки ті народи, що мають виконати якесь післанництво, що мають ідеали. Народи, що того не мають, чи не вміють того створити — падуть.

На наших очах твориться нова, велика історія Европи. Зустріч у Бреннері і дво і пів година розмова двох сьогодні у світі найбільших державних мужів — це та нова історія, що йде до нас. Одно певне: Гітлер і Мусоліні находяться сьогодні у тому щасливому положенні, що могли б пропонувати мир. Після Чехії, після Польщі, після Фінляндії — це таки поважний удар для Анґлії, та й чи тільки для Анґлії? Чи нині якась держава, може мати довіря до ґарантій Анґлії? Це найкраще бачимо вже по Туреччині, яка нині не хоче вже ніяк датися втягнути в сітку плянів і задумів Анґлії та Франції.

Тимчасом в Европі істнують проблеми, що їх треба розвязати, але миром мабуть не розвяже їх ніхто.Отже незаперечним фактом є: Европа стоїть нині перед великими подіями, що пошматують дотеперішню мапу її до решти. І колись, може незабаром, цей момент буде для соціольогів цікавим для студій. А що події йдуть великі, то першою її ластівкою був: мир на півночі.

М. Тибрський.

Край у поклоні Шевченкові

ЛЕМКІВЩИНА ВШАНОВУЄ ДУХОВОГО ВОЖДА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ.

Не вся Лемківщина знала найбільшого сина нашого народу Тараса Шевченка. Не знала Його зокрема Західня Лемківщина, бо спинювали освідомлення українців на Лемківщині поляки й облудна ідея „єдиної-неділимої". Як же могли лемки знати правду про Шевченка, коли поляки вмовляли в них, що вони не українці, навіть не русини (!), тільки окремий „нарід лемків"(?), а „свої" баламутні „просвітителі" (обдурені або за чужі гроші) в непідписаних „іздапіях" общества Качковського ширили неправдивий погляд, що Тарас Шевченко — то... російський поет (!). Нажаль, багато лемків повірило в це, бо не мали змоги читати „Кобзаря" Шевченка. Інакше думає той, хто читав вірші Шевченка, такі як: „Розрита могила", „Сон", „Посланіе", „Великий Льох", „Суботів", „Мені однаково" й інші, в яких Шевченко осуджує найменшу прислугу ворогові, осуджує союз з ворогом та підкреслює, що тільки в своїй окремій незалежній державі осягнемо нашу ціль, що тільки „у своїй хаті своя правда і сила і воля".

Щойно тепер мають лемки змогу читати „Кобзаря" Т. Шевченка та пізнавати Його вірші на святах і концертах. На терені громад волости Лабова (пов. Новий Санч) поведено плянову підготову свят в роковини уродин і смерти Т. Шевченка та 100-ліття появи „Кобзаря". Школа в Лабовій опрацювала плян свят у всіх школах, а вибраний почесний і діловий комітет свят у честь Т. Шевченка — повів праці над пропаґандою й організацією свят. Згідно з пляном відбулись 9. березня ц. р. у 7-ох селах (Складисте, Матієва, Лабівець, Нова Весь, Розтока, Угрин, Лося) місцеві концерти шкільної дітвори, 10. березня відправлено в Лабовій панахиду за душу бл.п. Т. Шевченка і в тих же селах свята Шевченка для громадян, 17 березня — районова святочна академія в Лабовій (з участю хорів із Лабової, Лосі й Нового Села), а 24. березня районовий шкільний концерт у Лабовій.

З радістю треба підкреслити, що шкільний концерт у Лабовій відбувся заходами шкільного комітету, в якого склад входила шкільна молодь. Та лемківська дітвора — це наша надія, наше майбутнє, коли заопікуємось нею по закінченні школи. Не зважаючи на різні перешкоди, праця в районі Лабової поступає вперед. У трьох селах (Складисте, Лося, Розтока) працюють уже відновлені читальні „Просвіти", в 4-ох (Матієва, Угрин, Нова Весь, Лабівець) відбудуться в найближчих днях — за згодою місцевих громадян — загальні збори читалень „Просвіти" (на місце неділяних читалень Качковського), а в інших селах ітиме праця в читальнях Качковського. У першій половині квітня відбудеться окружне Шевченківське Свято у Криниці.

Шевченківські свята причиняються у великій мірі до освідомлення українців на Лемківщині, які пізнають щойно тепер правду й постановлять собі вже більше не „пертися на чужину", але працювати кожний на своєму місці для добра нашого великого українського народу. Т. зв. „перелетні орли" не прийшли сюди добровільно, а частина лемків добровільно опустила рідні хижі.

Свідомих лемків не відстрашать погрози ляхів (які більше вже тут не будуть панувати!) і тому в наших селах не припиниться праця! Ми не закладаємо рук і не ждемо, мовляв, „що то ще буде", але працюємо далі. Підготовляємо свята Українського Моря, академії в честь сл. п. полк. Коновальця й Головного Отамана С. Петлюри та нашого Великого Учителя Ів. Франка, а школи підготовляють свята Матері.

Працюємо без відпочинку (бо час не жде!) над обєднанням лемків в одну сильну родину, яка сповнить заповіт Т. Шевченка і згадає Його „незлим, тихим словом — у семї великій, семї вольній, новій".

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО В СОГОРОВІ ДОЛІШНЬОМУ.

При співучасти дітей зі шкіл: Юрівець, Согорова Гор. і Долішнього, пов. Сянік, відбулося 14. березня ц. р. в салі Народн. Дому Шевченківське свято. Програма незвичайно довга, бо тривала 3 год. Зі замітніших точок треба згадати деклямацію Бориса Присташа „Ґонта в Умані", що викликала бурю оплесків. Гарна була теж і сценка „Вінок на могилу Т. Шевченка", що її відограли діти Согорова Дол. Реферат про найбільшого сина України виголосив учитель зі Согорова Гор., О. Городиський, що проводив теж дитячими хорами. А пісні були гарно підібрані — виховні, — „Гей не дивуйтесь", „Гей у лузі", „Садок вишневий" і ін. Свято закінчено національним гимном. Того самого вечора виступав відомий хор проф. М. Добоша з концертом українських народніх пісень. У програму входило теж багато лемківських пісень, як: „Давидова жона", „Малам я фраїра" і ін. Обі імпрези залишили по собі справді додатне враження і не одного збаламученого вразумили словом правди.

НЕ ЗАБУЛИ ПОМЯНУТИ!

В той час, коли кожна закутина великої української землі, згадувала річ-річно свого великого ґенія Т. Шевченка, одинока Холмщина, придоптана давніше царським, опісля ляцьким чоботом, не могла віддавати Йому поклону. Щойно цього року по всіх селах Холмщини відбуваються свята і концерти. Наше село Телятин, грубешівського пов., відсвяткувало 24. березня ц. р. память Тараса. По Богослужбі відбулась в церкві панахида за душу Пророка, підчас якої панотець Ф. Матвійчук виголосив гарну проповідь. Церква була переповнена людьми з цілої волости (довкруги поляки збурили всі церкви, тільки наша осталася). Пополудні в 3. год. відбувся святочний концерт в честь Т. Шевченка, що його влаштувала чит. „Рідної Хати". Крім того приїхав хор і декляматори з сусіднього села Ліски. По вступному слові, яке виголосив учит. Голинський М., злучений хор виконав низку пісень. Треба підкреслити, що хор з Лісок під управою п. Б. Горбачевського співав прегарно. Пісні були переплітані деклямаціями. Чудово деклямувала Курдель Ніна, уч. V. кл. Ніхто не сказав би, що вона чотири роки вчилася в чужій польській школі, (бо на Холмщині в школах учили тільки по польськи, хоч більшість тут українців). — Національним гимном закінчено це небуденне в нас на Холмщині свято. Зі сльозами радости в очах, з вірою у велике завтра нашої нації розходилися присутні до домів. Від 24. до 31. березня відбувалися в салі народньої школи Шевченківські Вечорі, на яких наш учитель Левицький Микола читав твори Т. Шевченка.

Вечір української пісні і слова в Маличах

Село Маличі в Грубешівщині, що лежить на залізничому шляху до відпустової місцевости Туркович, належало до цієї війни теж до ряду тих сіл, в яких польська рука залишила великі »памятки«. Українська мова вже перестала тут бути матірною мовою. Не тільки у школі, але й в селі заборонено говорити рідною українською мовою. Польські товариства, до яких належала мала горстка української молоді, затирала поволі різниці між українцями і поляками. До того українську справу дуже погіршувала велика кількість польських кольоністів, що обсіли село мов чорні круки. Але найбільше лиха накоено українцям тоді, коли по околиці почали свої »геройські походи« банди »кракусів«. Та від часу приходу німецької армії все основно змінилося. В село прибув український учитель Нагірний Василь. Українські діти почали вчитися в рідній школі і рідною мовою. До Різдвяних Свят навчилися кілька українських, патріотичних пісень і кілька колядок. На Різдво ходили шкільні діти по хатах з вертепом. Батьки не могли надивуватися, що їхні діти за такий короткий час під проводом дбайливого учителя так багато навчилися. Молодь також в тому часі не спала. Майже щодня сходилася на вечірні курси, на яких теж під проводом учителя вчилася: історії України і німецької мови. Крім того учитель, як досвідчений диригент оснував мішаний хор, якого тут може ще й ніколи не було. Праця з початку була тяжка і для вчителя і для хористів. Але вже по кількох тижнях хор міг похвалитися своїм співом колядуючи по селі на Різдвяні свята. Та найбільше успіхів мав хор, коли виступив 25. лютого ц. р. на першому концерті під назвою »Вечір української пісні й слова«. В програму цього концерту ввійшло вступне слово Лагоди Павла, в якому він представив значіння рідної пісні і слова в минулому і заохотив присутніх до плекання їх тепер та в майбутньому. Опісля слідували хорові продукції на переміну з деклямаціями шкільних дітей і молоді. Хор відспівав декілька народніх пісень, а місцеві хлопці і дівчата віддеклямували низку прегарних деклямацій. Деклямації мали на меті підкреслити значінння рідної мови і слова, збудити у присутніх приспану національну свідомість і заохотити їх до праці для добра своєї нації. Концерт закінчено збірною деклямацією під наголовком »Присяга« Марійки Підгірянки і відспіванням національного гимну. По концерті відбулася вистава комедії »Свідки«. Хористи, деклямтори й аматори вивязалися вповні зі своїх завдань. Побажати лише Маличанам, щоб усі приєдналися до національної праці, навіть і ті, що їх насильно відтягнено від прадідівської віри, тощо. Працювати мусимо всі, безкорисно, не шукаючи ніде задоволля своїх інтересів, бо безкорисної праці вимагає від нас добро цілого народу. Таким робом положимо край шкідливій акції, яка стільки лиха нам накоїла. Одночасно слухаймо свого проводу. Нн.

—о—

Присилайте передплату!

Homo politicus

Причини упадку Польщі

Хто правив Польщею?

Права передруку й перекладу застережені.

„Хто правив Польщею перед травневим переворотом? Чи не кожний потрохи та ніхто направду?" — писав колись І. Матушевський у „Ґазеті Польскій" і писав безумовно правду. Перед травневим переворотом, себто у рр. 1918—1926, був період т. зв. *соймовладства*, бо 3-місячний час диктатури Пілсудського не заважив на внутрішньо-політичній структурі Польщі. Формально істнував потім начальник держави, та від грудня 1922 року президент републики, істнував теж уряд, як виконний орган влади, відповідальний перед законодатною установою. Фактично влада належала до *політичних партій*, при чому ті самі партії могли з тактичних мотивів (з уваги на т. зв. парляментарну аритметику) вязатися у комбінації цілком протилежного, взаємно собі суперечного ідеольоґічного характеру. Так напр. у першому кабінеті після повороту Пілсудського з Маґдебурґа, себто в кабінеті Єнджея Морачевського засідали представники лише *лівих* партій, ППС, Визволення і людовців Вітоса; ці останні *тоді* були партією центро-лівою. Сам Вітос був у тому кабінеті три тижні (!) міністром без портфелю. Той сам Вітос стояв на чолі уряду „великої коаліції" від липня 1920 року до вересня 1921 („ржонд оброни народовей"), але вже у травні 1923 року склав уряд, що спірався головно на коаліції націоналістичної ендеції і „Пяста", себто мав виразно *правий* характер. Те саме повторилося з центро-правою комбінацією, яка покликала була до влади третій уряд Вітоса у травні 1926 року. Однак у літі 1930-го року „Пяст" Вітоса належав уже знову до союзу з *лівими* партіями і під фірмою „центроліва" уладжував масові збори проти тодішнього режіму Пілсудського. Таксамо робітнича партія НПР („народова партія роботніча") була готова бльокуватися то з правицею, то з лівицею. Ба, навіть польські соціялісти, яких центральний пресовий орґан („Роботнік") пишався постійним великим надписом „пролетарі всіх країн, єднайтеся", „ділилися" ресортами державної управи з націоналістичними ендеками та клерикальними хадеками, віддаючи напр. польським націоналістам цілу внутрішньо-національну (меншиневу) політику й усе шкільництво — за ресорти публичних робіт і суспільної опіки (читай: за право обсаджувати своїми партійними людьми всі багаті „каси хворих" у Польщі) і так було з урядом Скшинського (листопад 1925 — травень 1926).

Таким робом люди при кермі Польщі і суспільно-політичний напрямок влади залежний був у першому періоді польської держави від 1) ходу боротьби з Пілсудським і 2) від соймово-кулюарних партійних розмов, які вічно оберталися довкола аритметичних обрахунків щодо „більшости" і „меншости". Це був типовий демоліберальний парляментарний устрій з тим застереженням, що 1) польська демократія не мала ніяких власних державно-творчих традицій та найліпше, що знала, навчилася з австрійського парляменту, 2) у такій найважнішій ділянці внутрішньої політики, як меншинева політика, польська демократія не признавала демократичних принципів, і 3) у польському демократичному таборі не було індивідуальностей понад пересічну мірку, не було людей виразного світогляду і сильної волі, а найчесніші й найрозумніші одиниці були теж звичайно людьми найслабшої волі і найслабших нервів, що підпадали під вплив партійно-політичних грачів (напр. Станислав Туґут). Тому не можна ніяк казати, що до травневого перевороту правила у Польщі демократія: це була *карикатура демократії і карикатура парляментаризму*, це було саме таке зловживання демократичною фірмою, яке — поруч із подібними зразками російської „демократії" Керенського, німецької демократії веймарського часу чи італійської псевдо-демократії урядів Сонніна і Факти — доводило до компромітації і дискредитації самої ідеї демократії і демократичного державного устрою.

Хто ж правив *після* травневого перевороту? Тільки наївна людина, цілковито незорієнтована у польських відносинах, може відповісти на це питання: Пілсудський. По-перше Пілсудський завжди цікавився тільки якоюсь *одною* ділянкою державних справ, зовсім не цікавлючись усіми іншими справами. І так у перших роках після перевороту цікавився боротьбою на внутрішньому польському відтинку, розсаджував із внутра та розбивав польські партії, висилав до Берестя лідерів опозиційних партій, патронував „бебекам" та „санував" польське життя. Як відомо, те зацікавлення швидко ослабло було; до кінця життя Пілсудського залишилися були лише дві домени, на які він зберігав безпосередній вплив: військо і закордонна політика, не рахуючи історично-політичної та військово-політичної полеміки, без якої не міг жити. Позатим державні справи або його зовсім не цікавили, або не вважав за відповідне до них вмішуватися, даючи вільне поле для попису своїм прибічникам. І тут саме починалося нещастя. Бо прибічники Пілсудського складалися з *дилєтантів*, які робили головокружну карієру, не маючи ніяких даних, щоб займати ті становища, що вони їх займали. Очевидно, кожна революція висуває на поверхню людей, до того часу широкому загалові невідомих. Але нагле й масове обсаджування всіх — від найнижчих до найвищих — становищ у польському державному апараті в усіх його ресортах леґіоністами та тими, що втіснялись протекцією у достойників із „першої бриґади", — ішло разом з якимось *культом дилєтантизму, нефаховости, погорди до всіх і всього, що нагадувало фахове знання і досвід*. Так було у державній адміністрації, яка раптом „не потребувала" правників, так було у закордонній політиці і в міністерстві фінансів (полк. Коц головою Банку Польського!) і в пресі (полк. Вижел-Сцержинський головою союзу польських журналістів). Так було в першу чергу з самими післятравневими міністрами, зпосеред яких найдовше „правив" ґен. Складковський: він був премієром рівно три роки й чотири місяці, а міністром внутрішніх справ у різних урядах рівно 6 і пів літ, себто половину цілого післятравневого періоду.

Ґенерал Фелціян Славой-Складковський перейде безумовно до історії, не тільки формально як останній премієр відродженої польської републики, але як тип людини, яка не повинна бути премієром та взагалі міністром. Закоханий у Пілсудському позував і собі на „оріґінала" та через те любувався у красномовних виступах, що мали б йому здобути славу „найоріґінальнішого промовця зпоміж міністрів", як також у „реформах", якими заскакував усю державу та тероризував усе її населення. Такими „реформами" була акція, що її приказав та риґористично особисто контролював, місяцями розїзджаючи автом по державі, — акція будування виходків по селах. На тему тих домиків, що дістали були популярну назву „славойок", кружляли тисячі дотепів, що осмішували міністра. Але це не дотеп, тільки справдішня правда, що більшість таких „люксусових" будок стояла по польських селах чистенька, не вживана, замкнена на колодку — у вичікуванні міністеріяльної інспекції. Другою такою реформою була акція цементування всіх подвір у Варшаві; скандал счинився аж тоді, коли показалось, що якась жидівська фірма заробила міліони на тім інтересі. Врешті прийшло з особистого приказу премієра міністрів і міністра внутрішніх справ та під риґором найбільших кар — малювання штахет і плотів. Передмістя Варшави пашіли какофонією красок. Дурійка малювання плотів дійшла до того, що її жертвою падали й чудові деревляні старинні церковці, памятники архитектонічного мистецтва, а під надзором поліціянтів наші гуцули мусіли мазати вапном тини й перелази на високих полонинах. Як же той „державний діяч" розумієв на державних справах та як їх полагоджував, про це хай свідчить одна збірна польсько-українсько-жидівська авдієнція у нього, в одній із найважніших справ краю. Уніфікуючи державний устрій та лякаючись якихнебудь автономістичних тенденцій окремих частин Польщі (в даному випадку Східної Галичини), Варшава рішила ліквідувати галицький Краєвий Виділ, перетворений у Тимчасовий Самоуправний Виділ, що мав зберігати фікцію самоуправи. На авдієнцію до міністра внутрішніх справ зголосились всі члени Краєвого Виділу, самі старі діячі, ріжних національностей і партій, всі — фахівці самоуправи й державного права. Всі вони станули в один ряд та кожний промовляв кілька слів, мотивуючи з іншої сторони потребу зберегти Краєвий Виділ. Складковський сидів на столі і слухав, балямкаючи ногами. Коли скінчив промовляти останній делеґат, він зіскочив зі стола і заявив: „коли б я хотів вам, панове, відповісти на все, що ви тут порушили, то я мусів би мати вдесятеро більшу голову, ніж її маю. До побачення панам"...

Очевидно, що *такий* міністр не мав поваги ні в міністерстві внутрішніх справ, ні в президії ради міністрів, ні тим менше у соймі, де він радо пригадував, що промовляє, як „посол". Всі найважніші справи розлазились по *референтах: державою правили анонімові референти*, — найбільше у міністерстві внутрішніх справ, але й також по інших міністерствах. Устрій був зуніфікований та зцентралізований, але „Бог високо, цар далеко", то й про Варшаву не думала нижча адміністрація. У воєвідських містах правили референти воєвідства, передусім виділ безпеки („суспільно-політичний"), у повітових містечках старостинські „кацики", по селах — поліціянти. Варшавська верхівка мала інші турботи, ніж накреслювати політичні напрямні, координувати діяльність державної адміністрації і контролювати правильне виконування доручень центральної влади. Варшавська верхівка поринала з головою у боротьбу за престіж („перша' чи „друга" особа в державі?!), за кандидатуру до насліддства після Мосціцького на президентському стільці, за впливи в ОЗОН-і та за приєднування собі ріжних клік і котерій, які повставали *поруч з партіями і поза партіями у самому санаційному таборі*.

ОЗОН став партією, до якої ніби мали доступ найвищі державні чинники. А проте ОЗОН не творив уряду і в уряді все засідали люди, щодо яких було невідомо, чи вони є членами ОЗОН-у чи ні, (напр. міністр фінансів Квятковський, чи хліборобства Понятовський). Один із міністрів був „чоловіком замку", другий „мужем довіря санаційних селян", інший „леґіонової лівиці", цей „направяч", той „полковник", усі

---

*) Див. статті під спільним наголовком: »Причини упадку Польщі«, »Краківські Вісти«, ч. 23: »Без прецеденсу«, ч. 24: »Проклін минулого«, ч. 25: »Устрій і влада« і ч. 26: »Програма, провід, організація«.

ніби обєднував пієтизм до імени Пілсудського, але не обєднувала їх спільна конкретна *програма*, у цілій низці конкретних справ, програма, якої ні вони, ні ніхто поза ними не знав. Прилюдна опінія була занята безупинною боротьбою котерій довкола осіб президента та ґенерального інспектора військ. У тій ситуації було таксамо важко зорієнтуватись, хто править державою, як важко було визнатись у повені старих і нових політичних польських партій.

Серед таких відносин найбільший вплив на владу здобула собі *польська вулиця*. Модний був навіть вислів, що „влада лежить на вулиці, треба її лише підняти". Ніхто тої влади від вулиці не брав, зате кожний старався підлещувати їй, або йти по лінії найлегшого спротиву та повинуватись гаслам демаґоґів. Цілими роками йшли авантури на вищих польських школах. У жовтні 1936 року Складковський заповів уже виразно, що „уряд буде боротися з анархією у високих школах". Всеодно зараз таки у листопаді того самого року авантури вибухли зі ще більшою силою у варшавській політехніці й університеті. Всі знали, що націоналістичні гасла, якими прикривається польська молодь у боротьбі проти „інородців", це тільки формальна сторона справи, бо по суті кермує цими авантурами „Стронніцтво Народове", яке використовує настрої молоді для своєї *боротьби з режімом*. Тимчасом і ОЗОН і уряд переймалися самі щораз більше шовіністичними *гаслами ворожої ендеції*, яка через те не слабла, тільки росла в силу, як найактивніша ідеольоґічна *течія:* течія гурра-патріотичної фразеольоґії, нетерпимости, заїлости і меґальоманського засліплення.

Хто ж тоді правив Польщею?!

До джерел Вислока*

У селі українська школа, кооператива, читальня Просвіта; просять, щоб дехто приїхав допомогти заснувати кружок „Сільського Господаря", — бо в Тарнавці прегарні терени на сливові сади та в лісах безліч скарбів — суниці, малини, борівки, черниці, гриби. — Хочемо вчитися — чуєте нас там у Сяноці! Відозвіться! Ми коні вишлемо по вас до стації, але напишіть, коли приїдете? У стіп Половської Кичери пахкає паровий тартак (ех! жидова тут розживалася, за тої „велебної Пільщі" і панки!); Стоп! У долішньому кінці села, поблизь школи є ще коршма та не перевелися ще пейсаті шинкарі, що денатуратом (шпіртаєю!) затроюють цілі гори.

— Пане учителю, не вже ж ви про це не знаєте, що й малим дітям дають, цю страшну отрую пити?! Заложіть секцію „Відродження", при чит. „Просвіти", буде вас село колись благословити за шляхотне діло. А ми радо великими буквами надрукуємо, що ви перші в повіті дали такий спасенний приклад! І ваша шкільна влада в Сяноці буде горда, що має таких учителів. А як ні, то геть з жидом! Доволі вже його володіння в горах!!! Хай манджає вслід за цими „бортаками з Рудавки". — Але негайно! За Кичерою майже на милю тягнеться при березі струмочка Полавчика село Полави. Гарне, українське село, чесні люди, трудолюбиві, завдяки ідейній праці свого душпастиря. І шкільна молодь зразково ведена теж під умілою кермою другого священика учителя. Тут у селі ніхто не побиває дітей та не деморалізує старших. — Які наші діти — таке наше майбутнє! Посієш добре зерно, то ще краще тобі віддячиться. І тричі щасливе село, що має доброго батька учителя в своїй школі. Так саме є в Полавах; і чит. »Просвіта« й кооператива працюють, щоб надігнати скорим темпом занедбане, але занедбане не з власної вини. Яр Вислока знову ховається наче соромлива молодичка у підніжях тарнавського Щобу, Річок, широкою лентою розгортає свої поли біля Буковиці — ліса та дніпровими порогами пробиваючися у стіп Виверівки, тихим плесом несе свої хрустальні води скорим темпом у долину, далеч, далеку. Шемрає пісок, лупок і качине мило черкітюю промиває здовж узбіччя гір сиві стежечки, як малий школяр, що йому мати не дала на олівець, слізками промиває своє смагляве личко... За Полавами на другому боці Вислока мале українське селечко Завої. Про змагання чесних господарів у Завоях, щоб одержати свого вчителя; подумайте ж добрі люди — село з 35 хатами тричі перебудовувало свою школу, бо ляшок у шкільному інспектораті завжди носом крутив і не хотів дати учителя. А це перша від віків школа в Завоях; можна грубі книжки писати.

— Петрусь, і ви їздили кіньми 40 км. до Сянока, щоб на своє поставити? — питаю свідомого господаря Петра Галя, що був головою та рушієм усього національного змагання в Завоях.

— У жниві роботи ходив я з Михайлом Рогачевим до Сянока. Ми були б аж до Львова пішки пішли і свого добилися — відповідає з веселою усмішкою мій ровесник і треба знати, що він перший в селі (від коли село селом!) самий навчився читати і писати; тому таке сильне і рішуче бажання було в його школу вибудувати. Цей господар Петро Галь ходив за порадою (бо „пільській" помочі наші люди в горах не довірювали) — до села Гладишева біля Горлиць — до о. пароха Андрія Злупка, що душпастирював довший час у Тарнавці — як би то ляхам указати: хто в горах володіє? Чи ґієна з мазурських пісків, чи гірські вірли?— І село доконало свого. Тільки треба далі вести почате діло та і для старших відкрити вечірні курси — світ поза Буковицю та Гудівки.

Далі в гори при руслі Вислока поселене теж мале українське село Виверівка (попільському Вернайовка?) з гарною церквицею і водним млином. У млині є питомий для Лемківщини прияд витовкати домашнє вовняне сукно т. зв. фолюш; це водою порушувані ступорі, що рівно вдаряють у скринках на сукно і втовкають, угнітають на густу верету — на гуньки, лайбики, чугані й гуньчата — знаменита вовняна матерія. — За Виверівкою Вислік плине рівною долиною аж до села Суровиця. У бік, на право здовж гірського струмочка Полянчика положене українське село Суровичні Поляни. До цього села варто кожному зайти; поговорити з таким статочним ґаздою, як саме: Лакомяк, Тиньо, Качуряк, Кошина, Дзяба, Полянський, Трійчак, Шеремета, Паращак; про господарське діло, про свої справи; а молодих 30 (словом трицять!) леґінів з Полян буде вам оповідати про бої в Хусті і про свої нездійснені мрії; гейже, гейже, милий Боже! Час стрілою тікає, такі оповідання про все в Полянах. Дивом дивується — де в цих горах такі розумні, свідомі, чесні люди взялися? Хто їх так виховав? Яка сила вдержала в них стільки віри в краще української нації, хто виплекав у них таке завзяття і таку любов до батьківщини — Неньки України — питаєтеся: хто? — Мати земля, прадідна земля! — Богдана дух навіяв цю міць і загартував цих людей на довгі сторіччя, що передержали та в слушний момент без окремих закликів, повідомлень, маніфестів і оповісток — вислали трицять найкращих своїх синів, щоб у дарі принесли своє молодече життя на жертівнику Нені Україні; тоді як за цими ґіроньками ясная зоря свободу сповіщала...

У селі находяться всі культурно-освітні товариства під ідейною кермою відомого й одного з кращих синів нашої Лемківщини о. Степана Ядловського, уродженця Лемківщини, бо за горою в сусідньому селі Шклярах прийшов він на світ у селянській хаті і на постійне — по скінченні вищих шкіл — остався в горах, щоб віддячитися своїм братам за рідний хліб. При цій нагоді пригадаймо собі, сумну тоді подію — Великдень у 1938 р., але таку характеристичну для відносин і привязання вірних до свого душпастиря. Саме в цьому році з наказу „пільської" влади й поліцейських шикан т. зв. апостоль. адміністратор для Лемківщини, о. Яків Медвецький суспендував у великий туждень пароха у Полянах Суровичніх о. Степана Ядловського за те тільки (подумайте!), що цей священик українець і читає українські католицькі часописи!

У відповідь на це селяни Полян не мали продовж цілих Великодніх Свят ні одного богослуження та перший (мабуть і послідній раз в історії цього села!) раз не мали свячених пасок. Але село гідно до кінця держало зі своїм покривдженим пархом і дочекалося кращих часів. Такі ґазди в Полянах. А для таких варто жити й працювати!

З Полянами в долішнім кінці злучена Суровиця, велике українське село, але дещо зажидівлене. Добре держається і ніхто не мав найменшого наміру лишати батьківської хижі. Люди дають собі самі раду, як можуть та вміють лихом кинути об землю. Тут володіє — як узагалі в усіх українських селах над джерелами Вислока дух єдности, брат за брата, спільними силами двигнено найважчі тягарі! А хотів би дехто непокликаний підглянути нашу тайну — ми його скоро на роздоріжжях „заоначимо", що й слід по ньому вітри не відшукають. — Бо тут наша від віків українська мати земля, вона нас кормить і ми їй шануємо.

Ріка Вислік ділиться за першими хижами в Суровиці на два потічки — зліва потік Мощанчик, з правого берега вливається до Вислока струмочок Дарівчик, а самі головні Вислокові джерела находяться в лісі, що належать до села Великий Вислік.

У літі в цих сторонах краще як денебудь у Швайцарії, зелені верхи гір, узбіччя в рівних загінчиках заквітчані синьою лентою лену, мережані квадратами жовтого болгаю; верткі ручаї, за селами квітисті килими сіножатей; і пісня рідна, як рідні ці нивки і рідніша ще соломяна батьківська стріха.

Ей, кет си вийду на верх Могилки,
та кет си засьпівам, засьпівам,
то мі ся одібе мій голос, по росі,
аж у братів, аж у братів
там за гором у Сіґетвароші...

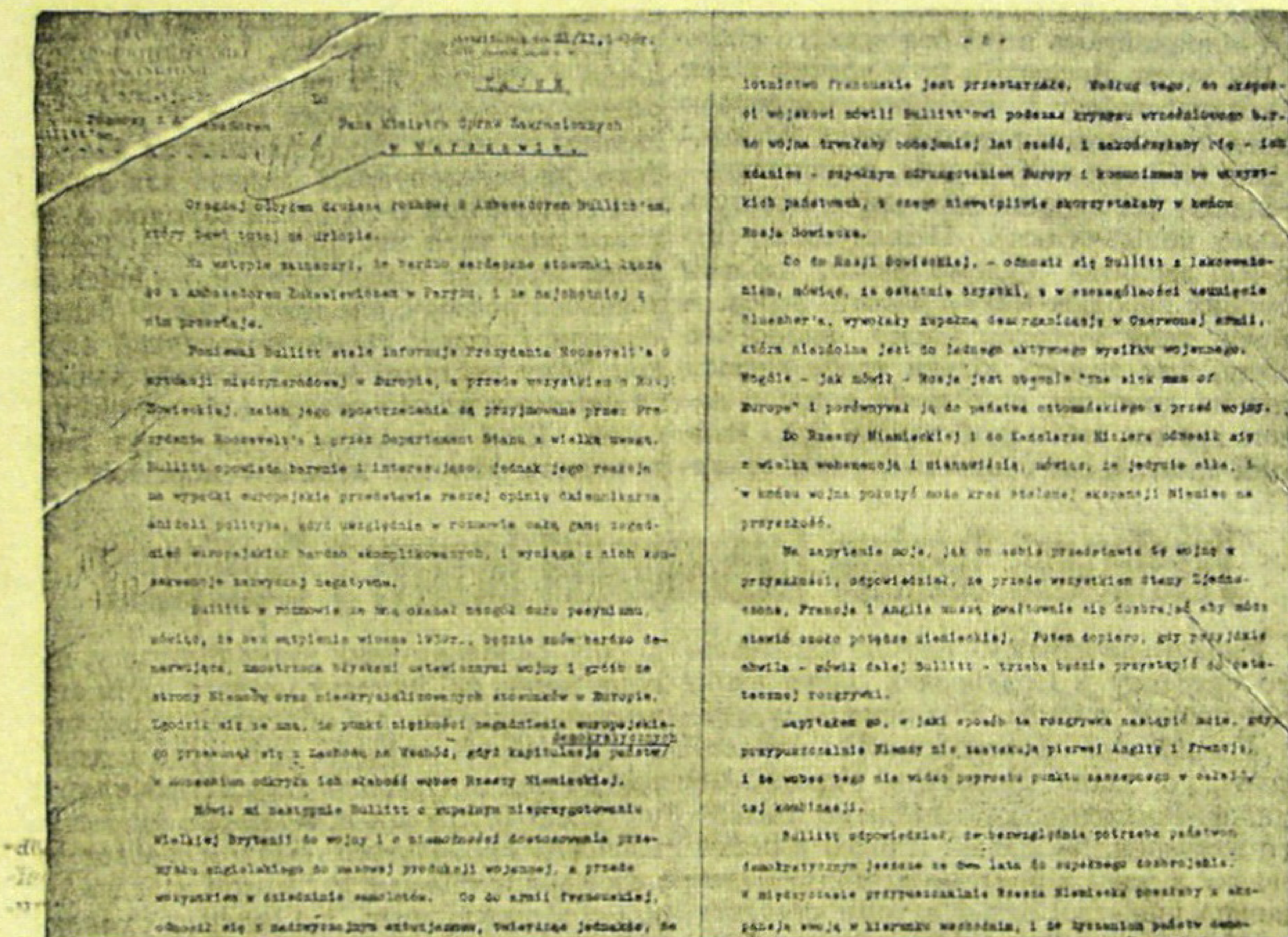
Кінець.

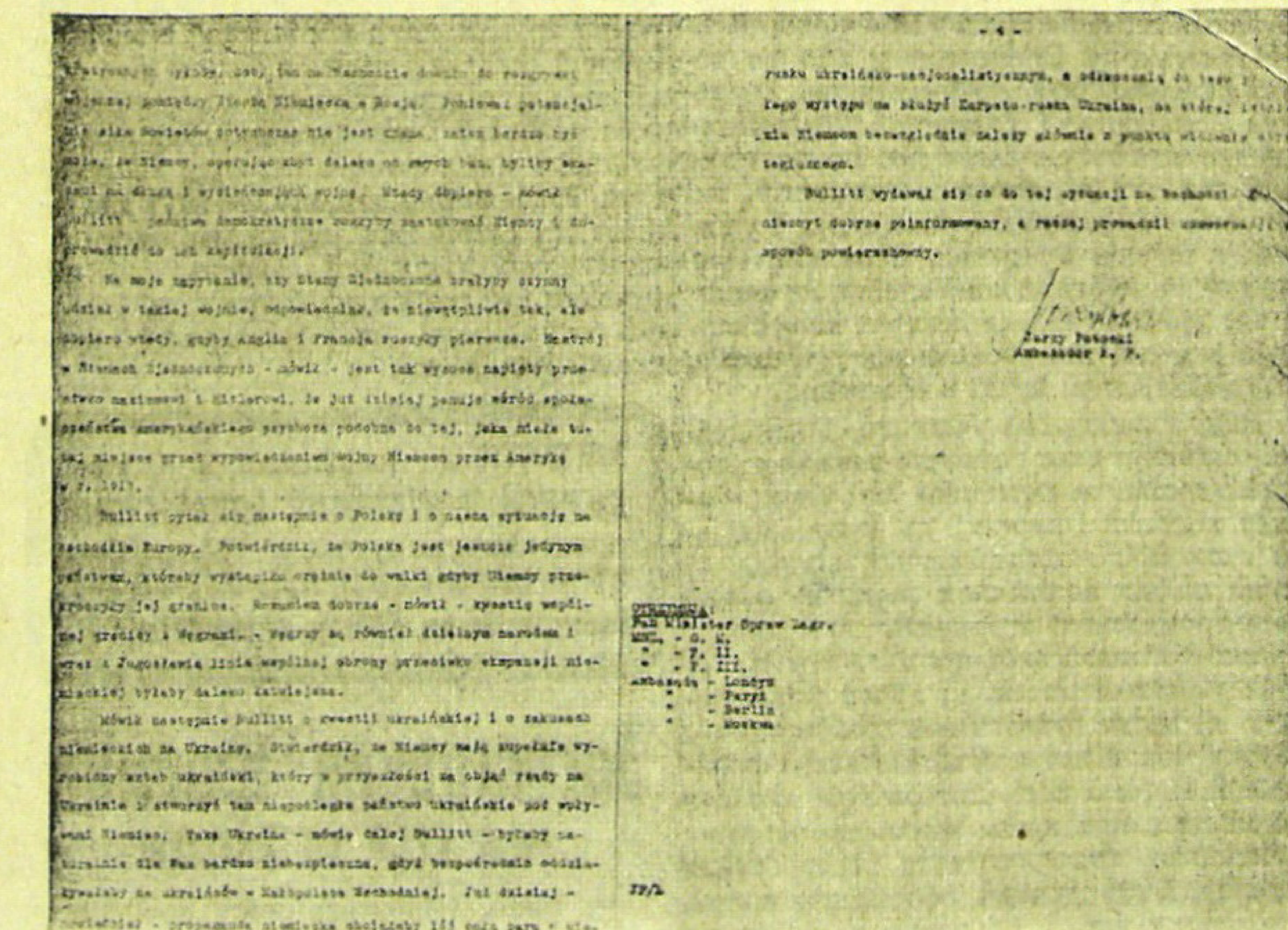
Юліян Бескид.

*) Гл. »Краківські Вісти« чч. 25 і 26.

Велике зацікавлення ревеляційними документами

Німецька »Біла книга« з ревеляційними документами польського міністерства закордонних справ у Варшаві викликала переполох і збентеження у прихильній опінії західних держав: Англії та Франції і велитенське зацікавлення в опінії невтральних держав світа, а зокрема у Злучених Державах. Чому? Знайдені документи у Варшаві виявили нові незбиті докази, що: **1) західні великодержави — Англія і Франція та Польща підготовляли послідовно війну проти Німеччини від років, себто ще**

перед розпадом Чехословаччини. Цю війну підготовляли ворожі кола західних плютократій всіма засобами пропаганди, дипльоматичними інтриґами, господарським натиском і мілітарними зброєннями; 2) В цій змові західних плютократій взяли участь: англійські і французькі міністри, урядовці Давніґ Стріт (англійського міністерства закордонних справ) **і Ке д' Орсей** (французького міністерства закордонних справ), **опозиція в британському парляменті** (Лейбур Парті і фронда консерватистів під проводом Черчіля, Даф Купера та Ідена), **польський уряд зі своїми дипльоматичними представниками, міжнародне жидівство і деякі амбасадори Злучених Держав** (Буліт у Парижі, Кенеді в Льондоні та Бідль у Варшаві); **3) З цією метою ворожі кола Німеччині сторпедували політику компромісових політиків у Льондоні — міністра Саймона і в Парижі — міністра Бонне та намагалися втягнути до війни невтральні держави** (скандинавські і Злучені Держави). **Велику ролю в цій справі відограли американські амбасадори** (Кенеді і Буліт); **4) Тому Англія і Франція з Польщею рішили не допустити до ніяких територіяльних змін в Европі, зокрема у справі Данціґу.** Звернено увагу, щоб не допустити до порозуміння Франції з Мусолініем; **5) Польщі приобіцяли допомогу не лише від Англії та Франції, але теж запевнили допомогу Злучених Держав; 6) Одночасно рішено заплутати за всяку ціну СССР до війни з Німеччиною, в якій обі ці держави взаїмно себе ослабили б. Тоді Англія, Франція та Злучені Держави завдали б їм смертельний удар; 7) По Німеччині і СССР прийшла б черга на Італію.**

Не диво, що оголошення ревеляційних польських документів знайшло сильний відгомін в цілому світі. Майже вся світова преса помістила обширний зміст згаданих документів і власні коментарі від своїх берлінських кореспондентів, які оглянули оригінали польських документів у німецькому міністерстві закордонних справ у Берліні та переконалися про їх автентичність. »Біла книга« подає світлини польських документів з німецькими перекладами, споміж яких ми теж поміщуємо один такий документ, а саме розмову амб. Потоцького з амб. Булітом у Вашинґтоні. На основі цього документу наші читачі зможуть уявити собі, які пляни звязували західні великодержави зі справою України.

Італійська преса пише, що німецька »Біла книга« є нечуваним ударом проти підбехтувачів до війни. Тому Вашинґтон має тепер голос. Преса Зл. Держав пише: Якщо амб. Буліт дійсно заявив перед 14-ти місяцями польському амбасадорові (Лукасевичеві в Парижі), що Злучені Держави підчас війни стануть по боці Англії та Франції, то в такому випадку поступив скандально і нерозумно. Якщо ж Чемберлен і Даляді дійсно ж вірили цим інформаціям, то виставили дуже сумне свідоцтво своєї інтеліґенції.

Американський сен. Рейнольд зажадав, щоб закиди проти амб. Буліта розглянула спеціяльна комісія сенату для закорд. справ. „Усі американські матері зацікавлені в тому, якщо їхніх синів вислали б на фронт, щоби проливати кров і віддати життя для рятунку британської імперії." Вкінці слід згадати, що американська опінія, яка заявляється за невтральністю Злучених Держав у цій війні — по оголошенні цих ревеляцій заважить сильно при недалеких виборах нового президента.

Голяндська преса пише: Оголошені документи доказують, що Англія, Франція і Польща бажали цієї війни і викликали її міркуючи, що від Злучених Держав дістануть щонайменше моральну і матеріяльну підтримку.

Молотов про Бесарабію

БЕРЛІН. У своїй промові на засіданні найвищої ради СССР нарком закордонних справ СССР заняв також річеве становище до питання Бесарабії. Бесарабія, родюча країна між Дніпром, Прутом і Чорним Морем, з 45.000 кв. км. поверхні, була в цілій історії бажаною і для Росії і Румунії. Від берлінського конґресу 1878 р. територія довкола устя Дунаю належала до Румунії, а більша частина до царської Росії. — Румунія завжди змагала придбати цілу Бесарабію, Росія ж ніколи не резиґнувала з полудневої частини Бесарабії. Після упадку царизму утворилася в Бесарабії з головним містом Кишиневом республика, як член союзних республик Росії. Цю республику 1918 р. зайняли румунські війська й прилучили її до румунської держави. Совіти до сьогодні не признали цього стану.

Для забезпеки кордону на Дніпрі та охорони цілої Бесарабії, Румунія вибудувала здовж Дніпра оборонну фортифікаційну лінію, на зразок французької лінії Мажіно і німецької лінії Зіґфріда. Оборонна лінія на Дніпрі є частиною чи радше продовженням оборонної лінії, т. зв. лінії короля Карла, що має окружити цілу румунську територію. Коли будова оборонної лінії на Дністрі є в повному ході, оборонна лінія на кордоні Мадярщини, довга на 450 км. є вже готова. Фортифікації тягнуться шириною около 20 км.

Будову цієї фортифікаційної лінії розпочато 1937 р. Зразу дуже примітивними технічними засобами, опісля при помочі модерного технічного вивінування. Барикада тягнеться від устя Дніпра до Чорного Моря аж до Буковини на довжині 300 км.

Румуни є переконані, що завдяки цій оборонній лінії всякі „катастрофальні можливости" є виключені. Молотов потвердив у своїй промові це переконання, але одночасно натякнув, що питання Бесарабії між СССР і Румунією є дальше невирішене.

Господарський кутик.

Яким насінням та як сіяти в полі?

Від Редакції: На днях появиться необхідна для наших селян книжечка доц. д-ра Віктора Доманицького п. н. »Яким насінням і як сіяти« — накладом »Українського Видавництва« у Кракові — з якого передруковуємо один розділ у звязку з весняними засівами і працею в полі наших хліборобів:

Може з усієї праці хлібороба за цілий рік найбільше значіння для майбутнього врожаю має вибір насіння та посів. Коли насіння гарне, добре посіяне — то й врожай здебільшого добрий; погане насіння, погано посіяне —нічого й не вродить. »Що посієш — те й пожнеш!« — каже мудра приповідка. А до цього ще можна додати: »Як посієш — так і збереш!«

Отже багатсво хлібороба, багатство цілої країни залежить в першій мірі від вивчення нашими хліборобами нових поліпшених способів вибору й підготовки насіння та нових способів посіву.

Насіння, що його сіємо, завсігди мусить бути: 1) раси (сорту, ґатунку) найпридатнішої для хлібороба та його околиці, 2) дозріле, свіже й не зіпсуте, 3) середне розміром, але міцне — найтяжче вагою, 4) чисте від бурянів і сміття, 5) без зародків хоріб (сажі, сніти), їржі, та інших хоріб рослинни і без зародків шкідливих комах, 6) з защепленими йому корисними бактеріями (не завжди). Розгляньмо тепер, які є способи, щоб досягнути такої високої якости насіння.

1. Придатна для господарства й місцевости раса (сорт, ґатунок) рослини. Наші хлібороби вже добре знають, що від гарного бугая гарний приплід буде. У рослин воно теж так буває. Як рослина не боїться посухи чи морозу, то й нащадки її в значній мірі такі самі будуть. Коли рослина дуже багата на цукор чи на крохмаль, то й в нащадках її цукру чи крохмалю знайдемо багато. Щоб здобути приплід з рослини такий, який потрібно хліборобові, для того вибірають у полі кращі рослинки, з них знову беруть кращі зернятка й висівають їх на грядках, а з того врожаю знову відбірають кращі, а так виводять ліпші раси рослини. Але ця робота потребує багато уваги та знання, а часом і фахового досвіду, наукового приладдя. Тому виконують її вчені люди, що звуться **селекціонерами.** Багато користи вони принесли вже хліборобам. Досить згадати, що колись цукровий буряк мав в собі лише 10 фунт. цукру на 100 фунтів буряка, а тепер у Німеччині ось вивели сорт буряка, що має 26 фунтів цукру на 100 фунт. буряка. Так само в Америці вивели такий сорт пшениці, що дає до 36 сот. метр. (216 пуд.) з гектара (десятини), тоді як старі місцеві сорти дають тільки 9.11 сот. м. (54—67 пудів) пшениці з гектара.

Як же й звідкіля хліборобам здобувати собі добрі сорти? Може спроваджувати зза кордону? Це можна робити, коли є можливість спровадити насіння з місцевостей, де таке саме підсоння і ґрунт, як і в нас. А найкраще в добрих господарствах розшукати насіння таких добрих рас, що вже випробувані на місці й показали себе вроажйними й витривалими. Таким насінням можна сміливо сіяти, бо такі раси не обманять.

2. Дозріле, свіже й не зіпсуте насіння. В кожному зернятку переховується початок життя нових рослин — здоровий зародок, що у присутности води в теплу добу розростається в корінець на стеблинку, молодої рослини. Цей зародок живе в зернятку лиш деякий час, — кілька місяців чи кілька років, залежно від рослини. По тім часі зародок вмірає, хоч зернятко назовні ніби-то й здорове. Таксамо вмирає зародок, якщо зерно дуже зогрілось, зіпріло чи процвіло. В зернятку зеленому, недозрілому зародок ще не розвинувся, — і тому таке посіяне зернятко теж не зійде. Не треба сіяти недозрілим, зіпсутим чи залежалим насінням, хочби й з власного господарства, бо воно в землі дурно згниє, а посів вийде рідким. Краще таке зерно дати худобі та птиці, чи інакше використати в господарстві, а на насіння придбати десь свіжого та здорового. Купувати треба в добре відомих людей, або через свої кооперативи, які звичайно купують насіння лише після того, як випробують його — як воно сходить. Найчастіше фальшують продажне насіння дороге — конюшину, городнє насіння, буряки і т. і.

Тому необхідно й власне доморосле насіння й куповане незадовго перед посівом добре перевірити на схожість. Для цього тепер з ріжних верств засіка чи там з різних мішків беруть щупом або ложечкою потроху зерна, добре перемішують цю пробу й відраховують з неї без всякого вибору 100 зерен. Висівають їх у вогкий пісок чи вогку ганчірку і, постійно доливаючи водою, тримають в теплому місці. За кілька днів (збіжжя — 4—5 днів, конюшина — 7—8 днів) усі здорові зародки проростуть (зельно покільчиться). Підрахувавши накільчені зернятка будемо знати, скільки здорових зародків маємо в сотні зерен. А знаючи, який відсоток маємо здорового насіння, вже знаємо, кільки треба висіяти зерна на десятину, щоб посів вийшов належно густим, себто щоб гарним був і майбутній врожай, але схожість насіння не мусить бути для збіжжя меншою, ніж 80%; в цьому випадку для посіву треба придбати насіння з іншою схожістю. Контролюйте завсігди все своє насіння на схожість! Збережете ваші витрати на насіння й забезпечите добрий врожай!

3. Середне розміром, найтяжче по вазі насіння (сортування насіння). У всякому насінні знайдете й великі й дрібні зерна, важкі і легкі. Молода рослина в перші дні свого життя смокче собі поживу не з ґрунту, лише з того самого зернятка, з якого виростає зародок. Якщо зерно велике й тяжке, то й поживи в ньому більше. Тоді воно може довше й краще годувати свою дитину — свій зародок, тоді й зародок виростає міцний, здоровий та дужий. А коли зернятко щупле та легке, то й поживи має в собі мало, — тоді й зародок або зовсім не має сили вибитися на поверхню поля й вмірає між грудочками землі, або, хоч і виб'ється, то буде таки знесилений, що всього боятиметься: і холоду, і спеки, і шкідників, і бурянів. Але не таке значіння має розмір зернятка, як його вага. У дуже великому зернятку розростається та частина його, де переховується пожива для зародка і стискає при тому самий зародок. А зародок від того зле розвивається. Тяжке, міцне зерно не буває великим, — воно середнього розміру, але тримає в собі багато поживи і зовсім вільно розвинутий зародок. Тому найтяжчі зернятка треба виділити окремо з усього насіння і тільки ними й сіяти. Щоб розділити зерно щодо ваги вживають фахових машин — сортівок.

Український Технічно-Господарський Інститут у Падебрадах

Українське життя культурно-національного осередку у Подебрадах пливе знову своїм старим темпом. У колишньому осідку Української Господарської Академії продовжує свою діяльність Український Технічно-Господарський Інститут позаочного навчання. По деякій перерві в роботі у звязку з воєнними подіями Інститут вже відновив нині свої зязки з тими студентами, які покинули Галичину та Волинь і перебувають тепер на праці в Німеччині, Чесько-Моравському Протектораті або на теренах Генерального Губернаторства, зокрема на Лемківщині і Холмщині. До Інституту надходять також заяви про приняття на студії від тих українських еміґрантів, які живуть в невтральних державах, та з українських теренів Буковини, Бесарабії, Пряшівщини і з Карпатської України. За останній час прибуло кілька десяток нових студентів з числа тих українських робітників, які находяться на праці в Німеччині.

Нині Український Технічно - Господарський Інститут веде позаочне навчання (кореспонденційною методою) на таких фахових відділах і курсах: а) високошкільний економічно-кооперативний відділ, б) висока школа політичних наук, в) високі курси громадської агрономії, г) технікум сільсько-господарської промисловости, ґ) курси україназнавства, д) курси журналістики, е) курси бухгальтерії (рахівництва), є) курси мов: німецької, анґлійської і французької, і) різні короткотермінові курси з поодиноких предметів, як ось пасічництво, садівництво, консервація та перероблення садовини й городовини, оброблення шкіри, миловарство і т. д. Студентів та курсантів приймає інститут безперервно. Хто бажає ширших інформацій хай звертається до Інституту на адресу: Украінішес Техніш-Віртшафтліхес Інстітут, Подебрад, Протекторат Бемен унд Мерен. Між іншим на відповідь треба завше долучити поштову марку.

Що торкається цін, то вони не дуже дорогі, особливо коли взяти під увагу, що підручники, які Інститут висилає своїм студентам, друкуються в обмеженій кількости, в міру дійсної потреби. Крім того в додаток до цих підручників (лекцій) висилають ще ріжні інструкції професорів, як і саме навчання провадиться шляхом розяснень, перевірок зроблених студентом завдань і т. д. Всі ті галузі знань, які Інститут охоплює в своїм позаочнім навчанні, є настільки широким кругом, що в нім кожний інтеліґент, кожний робітник, селянин знайде для себе відповідну галузь, яку може з користю для себе особисто і для загально-національного добра при допомозі Інституту виступдівати. Треба завважити, що Інститут дає можливість також тим, хто не має змоги систематично студіювати, закупити собі підручники для своїх потреб при праці у власнім господарстві чи у громадсько - культурній діяльности.

Загострення взаємин між СССР та Англією

= Токіо. Японська преса повідомляє, що анґлійсько - совітські взаємини на далеко-східніх водах незвичайно загострилися. Начальний командант совітської фльоти на Тихому Океані зажадав з кінцем березня, щоб совітська фльота виступила активно проти заходів анґлійської фльоти і щоб совітські воєнні кораблі конвоювали совітські торговельні кораблі.

Японський щоденник »Гогі Шімбун« повідомляє дальше, що совітська торгівля Далекого Сходу з Америкою постійно зростає. Совіти спровадили з Америки велитенську скількість ропи і міди. З тієї причини анґлійці задержують совітські торгровельні кораблі й спроваджують їх до Гонкону. У звязку з цим совітські кораблі дістали вказівки, щоб ставили опір анґлійським воєнним кораблям.

НОВИНКИ

Квітень:
8. Понеділок — Соб. Арх. Гавр.
9. Второк — Матрони.
10. Середа — Іларіона.

— ШАНОВНИХ АВТОРІВ, що бажалиб поміститн свої статті в святочному числі »Краківських Вістей«, просимо присилати матеріяли до друку найдалі до 15 квітня ц. р. Пізніше присланi матеріяли з технічних причин не зможемо видрукувати у святочному числі. Редакція.

— »ЧАЙНИЙ ВЕЧІР« з цікавою програмою уладжує »Жіноча Секція« при т-ві »Просвіта« в неділю 7 квітня ц. р. в год. 6-ій вечором у дмоівці т-ва »Просвіта«, Ринок ч. 12, II. пов. Вступ вільний.

— ШИРШІ СХОДИНИ членок »жіночої секції« при т-ві »Просвіта« у Кракові з рефератом лікарки д-р Ясеницької про працю німецького жіноцтва відбудуться в понеділок 8. квітня ц. р. в год. 7-ій вечором.

— ПЕРШІ ВЕСНЯНІ ПРАЦІ В ПІДВАРШАВСЬКИХ ОКОЛИЦЯХ. 1. квітня почалися в підваршавських селах перші весняні праці. Селяни користаючи з гарної погоди вирушили з плугами в поле, щоб почати роботи коло весняних засівів. Цього року треба буде спішитися, бо весна спізнена.

— ВІДКРИТТЯ ВЕСНЯНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ВИСТАВИ У ПРАЗІ. Минулої неділі відкрито у Празі 40-кову з черги весняну торговельну виставу. Не зважаючи на воєнний час вистава від першого дня має великі успіхи. У відкритті вистави взяли участь високі німецькі достойники з господарських кол. Виставу звідило в першому дні, коло 120 тисяч осіб, в тому багато закордонних гостей, зокрема з Голяндії, Греції, Румунії, Норвегії і Данії.

— ВЕЛИТЕНСЬКІ РОЗМІРИ ПОВЕНІ В ЮГОСЛАВІЇ. Виливи рік в Югославії набрали катастрафальних розмірів зокрема в долині Дунаю. — Біля Білгороду вода в Дунаю піднеслася понад 7 метрів понад нормальний рівень. Таким робом Сава і Дунай осягнули рекордовий стан виливів з рр. 1888 і 1932. В Білгороді цілі дільниці міста під водою. В багатьх місцевостях над Дунаєм населення мусіло покинути свої оселі.

— СТРАШНА КАТАСТРОФА В КИТАЮ. В одній з копалень вугілля в Чінсін на межі провінцій Гопеї і Шансі в Китаю дійшло до страшного вибуху газів. Від вибуху згинуло 154 вуглекопів, 159 ранено. Досі нема вісток про 70 вуглекопів, яких також вважають вбитими.

— ВИБУХ У ФАБРИЦІ МУНІЦІЇ В ШКОТІЇ. Як повідомляють з Льондону внаслідок вибуху в одній фабриці муніції в Шкотії згинуло кільканацять осіб. Кільканацять осіб було ранених.

— 7 ОСІБ ЗАТОНУЛО З ЧОВНОМ. В місцевости Нідергек в Голяндії на ріці Ізері, човен з 11 особами, що верталися з праці ударився з надбережною скалою і затонув. 4 осіб вдалося врятувати. 7 осіб затонуло.

Короткі вісти

= НАЧАЛЬНИЙ КОМАНДАНТ НІМЕЦЬКОЇ АРМІЇ НА ЗАХІДНЬОМУ ФРОНТІ. Начальний командант німецької армії ген. фон Бравхіч виїхав минулої неділі на західній фронт, щоб перевести перегляд війська. Ген. фон Бравхіч перевів передусім перегляд військ в надренських краях і опісля повернув до головної кватири.

= В РОКОВИНИ ПЕРЕМОГИ НАД ЧЕРВОНИМИ відсвяткувала Еспанія дуже величаво. Вершком святкування визвольних роковин була величава дефіляда, яку відібрав ґен. Франко в поледовому однострою в окруженні міністрів і вславлених в 3-річних боях з червоними ґенералів. Між представниками дипльоматичного корпусу були німецькі представники і військові атташе.

= ПРИВІТНА ТЕЛЕҐРАМА КАНЦ. ГІТЛЕРА ДЛЯ ГЕН. ФРАНКА. В роковини переможного закінчення домашньої війни в Еспанії канц. Гітлер вислав на руки голови еспанського уряду ген. Франка привітну телеграму з побажаннями. Одночасно мін. Рібентроп вислав привітну телеграму до міністра закордонних справ полк. Байгбедера.

= НІМЕЦЬКЕ ВІДЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ІРАНСЬКОГО ПОСЛА. Німецький міністр закордонних справ фон Рібентроп приняв на пращальній авдієнції іранського посла в Берліні Надір Мірзу Арастена, що покинув своє становище. При цій нагоді мін. Рібентроп передав іранському послові в імені фірера високе відзначення, а саме Великий Хрест Ордену Німецького Орла.

= ЗРІСТ СОВІТСЬКИХ ЗБРОЄНЬ. В дальших нарадах найвищої ради СССР, що відбувалися в Москві, нарком фінансових справ Сверев склав звіт про виконання минулорічного і проєкт цьогорічного бюджету СССР. Звіту вислухали: Сталін, Молотов, Ворошилов, та інші члени уряду. — В 1939 р. цілий бюджет СССР, разом зі союзними республиками замикався сумою 155 міліярдів рублів, в тому 40 міліярдів на військо. Бюджет на 1940 рік замикається сумою 182,6 міліярдів рублів. З цієї суми на удержання війська припадає 57 міліярдів рублів (без видатків на зброєння). Отже видатки на саме вдержання війська сягає майже до одної третини загальної суми державного бюджету і виказує в порівнанні з минулим роком зріст на 17 міліярдів рублів. Зріст видатків мотивовано тим, що СССР є постійно загрожений капіталістичними країнами.

Похорон д-ра О. Назарука

У холодний, понурий день, хоч це вже було 4. квітня ц. р., супровожало українське громадянство м. Кракова тлінні останки бл. п. д-ра О. Назарука на вічний спочинок. В 9-ій год. рано відправив **о. ректор Малиновський** в сослуженні **о. Плешкевича та о. Федоровича** ЧСВВ заупокійну Службу Божу з панахидою при домовині прикритій червоною китайкою та вінками в парохіяльній церкві. З церкви відвезено домовину до каплиці на Раковицький цвинтар, де в год. 5-ій пополудні **о. парох д-р Хрущ** відправив у сослуженні двох священиків панахиду. Над свіжою могилою попрощали Покійного сімох промовців: від дружини та сина, які не могли взяти участи у похороні, приятелів та однодумців, робітників пера і товаришів зброї. Вже сутінок окутував землю, коли громадянство покидало нову свіжу могилу.

Італійська преса про переслідування українців у б. Польщі

З початком березня — як про це відомо нашим читачам — німецька преса оголосила обширні статті про жорстокі переслідування українського населення в Польщі, що їх ми своєчасно зреферували. Ті статті знайшли дуже голосний відгомін в італійській пресі. Щоби зрозуміти, яке враження викликали вони серед італійців, вистане подати наголовки статтей італійських часописів. І так римський часопис »Месаджеро« з 7. березня помістив статтю про переслідування українського населення п. н. »Траґічна доля українського населення під польським ярмом«, римський часопис »Тевере« п. н. »Польські переслідування української меншини задукоментовані Німеччиною«, неаполітанський »Іль Маттіно« п. н. »Нове документальне ствердження польських жорстокостей, двацять років терору в Україні«; катанський »Іль пополо ді Сіціліа« п. н. »Мучеництво України під польським пануванням«; песинська »Ґазета« п. н. »Польські жорстокости на українських землях«; »Іль Пополо ді Трієсте« — »Жалюгідні умовини життя України під б. польським урядом та фльорентійський »Іль Пуово Джорнале« — »Траґічна доля українського населення під польським ярмом«.

Одночасно при цій нагоді слід згадати, що на сторінках »Іль Корр'єре Діпльоматіко е Консоляре« з 15. лютого помістив відомий італійський публіцист і щирий приятель українців п. Є. Інсабато велику статтю-рецензію на відому книжку проф. Е. Онацького п. н. »Студі ді стріа е ді культура Украіна«.

Щоденник »Л'Аввеніре д' Італія« з 17. лютого, що виходить в Больонії, присвятив велику статтю релігійним справам у Західній Україні.

І вкінці »Ґацета ді Венеція« з 5. березня помістила невеличкий некрольоґ, присвячений памяти невтомної української діячки і великої патріотки проф. Софії Русової, яка померла у Празі.

Черчіль обняв аж три воєнні міністерства

= Амстердам. В звязку із шумно проголошенням у Льондоні пляном загострення бльокади англійської премієр Чемберлен уважав за конечне перебудувати кабінет міністрів, щоб надати йому назовні характер воєнного кабінету, та викликати переконання про його більшу активність. При цій нагоді Чемберлен хотів позбутися з кабінету деяких осіб, які стояли в дорозі необмеженим впливам найголовнішого воєнного підбехтувача Черчіля. Найважнішою зміною в новому кабінеті є та, що льорд Черчіль обняв аж три воєнні міністерства, а саме фльоти, армії й летунства. Це дає йому змогу мати рішаючий вплив на мілітарну політику Англії.

Знаменна заява прем. Телекія про політику Мадярщини

= Будапешт. Мадярський премієр Телекі по повороті з Риму зложив заяву, в якій ствердив м. ін. ось що: Подорож до Риму не започаткувала якоїсь нової фази в приязних взаєминах між Мадярщиною та Італією, бо вони є випливом природних умовин і не вимагають спеціяльного узгіднення. **Політика і змагання Мадярщини відомі і не можуть змінитися. Мадярщина завжди, якщо це буде можливо, бажає здійснювати ці змагання мирним шляхом.** Кінцевий уступ заяви Телекія, це досить виразний натяк на те, що Мадярщина не виреклася своїх територіяльних претенсій, зокрема щодо Румунії.

—o—

В Іраку новий уряд

= Баґдад. В Іраку створено новий уряд під проводом Рашіда Алі Байляні. **Крім теки премієра Рашід Алі Байляні обняв теку міністерства внутрішніх справ. Теку міністра закордонних справ обняв б. премієр Нурі Саїд, а теку оборони краю ґен. Тагу.** Зміна уряду в Іраку викликала без сумніву актуалізацію багатьох справ Близького Сходу у звязку з европейською війною.

= УРЯД ВАНЧІНВЕЯ ОБНЯВ ВЛАДУ. 30. березня ц. р. відбулося в Нанкіні святочне проголошення нового уряду що обняв управу теренів Китаю здобутих Японією. У проводі прихильного Японії уряду станув Ванчінвей. Свято проголошення тривало 20 хвилин. Начальним гаслом нового уряду є: »мир і розбудова країн Китаю« — очевидно під японською опікою.

= ЩОДЕННО 65 ПОЇЗДІВ ВУГІЛЛЯ ДЛЯ ІТАЛІЇ. Німецька організація достави вугілля для Італії стрінулась з повним признанням в Італії. Італійська преса підкреслює, що Німеччина доставлятиме місячно 1 мільон тон вугілля для Італії. Щоденно 65 поїздів переїзджає в 67 місцях німецько-італійський кордон. Вже в січні ц. р. Німеччина доставила Італії ось так понад пів міліона тон вугілля з Рур, Саари й Шлеська.

= ПОРОЗУМІННЯ МІЖ ІНДІЙЦЯМИ І МУЗУЛМАНАМИ ПРОТИ АНГЛІЙЦІВ. З Індії надійшли вістки, що провідник індійських музулманів заявив свою готовість розпочати переговори з Ґандієм, у справі спільної боротьби проти англійського панування. Досі між індійськими музулманами і прихильниками Ґандія існувала постійна ворожнеча на релігійному тлі, що Англія використовувала проти одних і других. Теперішне порозуміння булоб для Англії поважним ударом.

= АМЕРИКА НЕ ПРИЗНАЄ УРЯДУ ВАНЧІНВЕЯ. Міністр закордонних справ Америки Гуль заявив, що американський уряд дальше визнає тільки уряд в Чункіні, себто уряд Чанкайшека, що змагає до політичної самостійности Китаю та ворожо ставиться до Японії.

= »КОРОЛЬ ЕДВАРД« — ВЗИВАЄ РЯТУНКУ. Американські радіостації повідомляють, що англійський корабель »Король Едвард« (5.224 тони містоти) вислав рятункові сигнали (С. О. С.). Корабель находиться на половині дороги на Атлянтійському Океані і взиває негайної допомоги та висилання рятункового корабля.

З Ґенерал-Ґубернаторства

ОБОРОТ НЕРУХОМОСТЯМИ ДОЗВОЛЕНИЙ ТІЛЬКИ ЗА ВИРАЗНИМ ДОЗВОЛОМ ВЛАДИ. В обороті нерухомостями на терені Ген. Ґубернаторства зайшли засадничі зміни. На основі розпорядку з 27. березня ц. р. перенесення права власности, або обтяжування нерухомостей можливе тільки за виразним дозволом влади. Від тепер кожний, хто хоче продати чи купити якусь нерухомість, прим. дім, землю і т. п. мусить мати на те дозвіл від відповідної влади. Такі дозволи будуть видавати повітові старости тих округ, в яких находиться згадана нерухомість. Розпорядок відноситься теж до купна чи продажі нерухомостей шляхом еґзекуцій

Формальна процедура відбувається в такий спосіб, що інтересенти складають до старостинського уряду прохання видати відповідний дозвіл. Прохання треба внести найпізніше до 2-ох тижнів після підписання умови. — Якщо хтось хоче набути нерухомість, що підлягає екзекуції мусить дістати позволення перед актом набуття.

Умова про зміну права власности зн. про купно чи продаж нерухомости не буде важна, коли влада відмовиться видати позволення, або якщо прохання про видання такого позволення внесеться поза означеним речинцем.

Що до нерухомостей, на які німецька влада наложила у вересні м. р. спеціяльні обмеження, то у випадку купна чи продажі треба внести до місяця ц. є до 1. травня прохання до властивого повітового старости за дозвіл на транзакцію.

Крім цього появився перший виконавчий розпорядок до розпорядку про оборот нерухомостями. А саме старостинські уряди, що видаватимуть позволення будуть засягати опінії: 1) у Виділі Вижививлення й Хліборобства, якщо йде про оборот землею, 2) у Виділі Лісів, якщо йде про оброт лісовими площами, 3) у Виділі Господарства, якщо йде про оборот промисловими й ремісничими нерухомостями, 4) в Повіреному уряді, якщо прохання про зміну права власности вносить повірник (трай-

Вістник розпорядків можна купити в адміністрації у Кракові при вул. Вельополя 1.

НАЦІОНАЛЬ - СОЦІЯЛІСТИЧНА СУСПІЛЬНА ОПІКА. З днем 1. квітня установа німецької національ-соціялістичної суспільної опіки покинула терени Ген. Ґубернаторства, щоб обняти інші важні завдання. Згадана установа появилася на терені Ген. Ґубернаторства разом з німецькою армією, щоб допомагати війську та населенню. З помочі користало також польське населення. Про велитенську працю національ-саціялістичної опіки свідчать найкраще сухі цифри: За цілий час своєї діяльности німецька суспільна опіка роздала: понад 7 і пів міліона кґ. харчевих продуктів, 51.000 штук одягу, велику скількість меблів і предметів щоденного вжитку, 17.500 пар взуття, 4 міліони 700 тисяч кґ палива. Загалом німецька суспільна опіка дала поміч 1,171.000 особам, в тому 490.000 полякам, 445.000 збігцям і понад 50 тисяч польським робітникам, що виїхали до Німеччини.

НЕВТРАЛЬНІ ЖУРНАЛІСТИ У КРАКОВІ. Дня 2. квітня прибуло до Кракова 8 представників невтральних часописів, щоб звидіти Ген. Ґубернаторство. Між представниками невтральної преси є відомий американський журналіст Стефан П. Льохнер. Гостей приняв в імені шефа преси Ген. Ґубернаторства його заступник ред. Ґаснер. Опісля журналісти оглянули Краків і найближчі околиці, запізналися зі соціяльною опікою та орґанізацією помочі для поляків, вкінці під проводом предсідника жидівської ради оглянули жидівське ґетто, жидівську самоуправу та жидівський шпиталь. — Невтральні журналісти відвідали теж Закопане та були приняті ґенеральним ґубернатором д-ром Франком на авдієнції на краківському замку.

† М-р Дарія Богдана Ярема

ґімназійна учителька в Наклі, померла по важкій недузі в домі своєї сестри в Белзі дня 12. листопада 1939 р. у 29 р. життя. Життя Покійної многонадійної, педагоґічної сили, — це одне велике змагання за освіту і краще завтра серед трудів і життєвих невигод. Донька судді Володимира Яреми, сотника УГА, залишилась сиротою у 9. р. життя та виховалася в домі свого діда, о. Антонія Яцева, пароха в Махнові, пов. Рава Руська. Тут, серед патріотичного окруження, навчилася змалку твердої праці у всіх ділянках громадянського життя. Ґімназію скінчила з відзначенням в Дівочому Інституті в Перемишлі й опісля записалася на математичний виділ львівського університету.

По трагічній смерти вітчима і найкращого опікуна сл. п. **Юліяна Головінського,** Покійна виїхала перша на місце катастрофи, відшукала вбитого і найвищим зусиллям стримала поліцейський похорон до приїзду найближчої родини.

Важкі переживання і життєві труднощі по цій траґедії підорвали вже тоді здоровля Покійної. По скінченні студій дістала посаду ґімн. учительки в Наклі, на Поморю, але недовго довелось Їй працювати, бо по році занедужала важко. Не маючи ніяких виглядів на покращання здоровля, саме в часі воєнної тривоги та розбуджених надій на краще завтра, заснула тихо, знеможена кількамісячним терпінням, неначе передчасно зівяла квітка.

Хай земля буде Їй пером.

ОГОЛОШЕННЯ

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 отиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39. З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II, Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79